

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

73. ÅRGANG

---

7. OKTOBER 1961

A V I N N H O L D E T :
IKKE SOM VERDEN GIR - LEGFOLKETS ÅRHUNDRE - TIL-
GIVELSENS EVANGELIST - VÅR NESTE I LIMA - NYTT FRA
LEGMANNSRÅDET - BLIKK PÅ TIDEN - UTLANDET

NR
19

NESTE NUMMER UTKOMMER 21. OKTOBER 1961

HAR DU KALL

til å gi ditt liv til Kirken i Norge i den norske søsterkongregasjonen av den hellige Frans fra Xaver?
Oppgavene er mange —arbeiderne få.

Skriv til:
Moder Zita, St. Franciskussøstrene, Nygårdsgt. 3, Bergen.

NORGES KATOLSK
KVINNEFORBUND

minner om medlemmenes messe og felleskommunionen på Birgittadagen den 8. oktober.

Messen frembæres for katolske kvinners samarbeid i Norden.

I Oslo vil messen bli lest i St. Dominikus kirke kl. 10.

ST. FRANCISKUS III ORDEN
har møte fredag 13. oktober kl. 19 i St. Hallvarvs kirke. Etterpå selskaperlig samvær.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO,
Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68.
Kontortid 12—13 hver dag
unntatt lørdag.

FYRINGSOLJE
brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vår Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	} Arendal
Lunden Kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	} Bergen
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Mariás Minde	
St. Franciskussøstrenes Moderhus	} Trondheim
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hammerfest
St. Torfinns Klinikk, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Hønefoss
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	} Lillestrøm
St. Theresia kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Tromsø
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Trondheim
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service: 4179 80

Brevskolen om den katolske kirkes tro og moral

Spørsmål besvares av lærerne.
Kurspris kr. 10.—

Katolsk Informasjon
Postboks 3664 - Oslo

LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSK BISPEDØMME
Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, I. etg. Tlf. 41 04 41.

St. Hallvard Kameratklubb
har møte hver torsdag kl. 19.30, i Urtegt. 29, Oslo. Tlf. 68 08 68.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.
Katolsk opplysnings- og lesesentrum.
Åpent alle hverdager kl. 9.30—13, 17—21.
Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 8. OKTOBER (20. s. e. Pinse):
Ep. Efes. 5, 15—21. Ev. Joh. 4, 46—53.
Mandag: Johannes Leon. bekj. Tirsdag: Frans av Borgia, bekj. Onsdag: Maria morsverdighet. Torsdag: Feriedag. Fredag: Edvard, konge og bekj. Lørdag: Kallistus, pave og mart.

SØNDAG 15. OKTOBER (21. s. e. Pinse):
Ep. Efes. 6, 10—17. Ev. Matt. 18, 23—35.
Mandag: Hedvig, enke. Tirsdag: Margarete Maria, jomfru. Onsdag: Lukas, evangelist. Torsdag: Peter av Alcantara, bekj. Fredag: Johannes Kantius, bekj. Lørdag: Vår Frues Lørdagsmesse:

SØNDAG 22. OKTOBER (22. s. e. Pinse):
Ep. Filipp. 1, 6—11. Ev. Matt. 22, 15—21.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvarvs kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15-9- 11.30	10.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: Maria Kirke, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvarvs kapell, tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 11949		10.45
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20221	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 3066		11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo
Kontortid: 9,30—16. Lørdag 9,30—14. - Tlf. 42 31 70
Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

IKKE SOM VERDEN GIR

Det er ikke mer enn 15 år siden at en promenade gjennom noen av Europas eldste og største byer mer eller mindre var en vandring gjennom ruiner. London, Warszawa, Berlin, Hamburg, Amsterdam og mange andre steder som medtatte og forrevne monumenter over en gigantisk ødeleggelsesevne i hatets tjeneste.

Gjenreisning og utbedring tok forbløffende kort tid — det var som om det gjaldt fortest mulig å gjøre usynlig den uhyggelige og nedverdiggende sannhet at verdens kulturnasjoner, midtveis i det 20. århundre, hadde samlet all sin energi gjennom fem år om å knuse hverandre med alle tenkelige midler. Hva derimot ingen kunne gjenreise var den annen verdenskrigs 30—40 millioner sivile og militære døde, og de mange millioner andre brudte og knuste menneskeskjebner. En var nødt til å vende seg bort fra dette kollektive marerittet til en byggende og skapende gjerning, en måtte legge bak seg denne ufattelige sum av menneskers blod, tårer og elendighet for å kunne leve videre. Vestens mennesker reiste sitt mot til en siste troens og håpets kraftanstrengelse — denne krigen skulle, som alle andre, være «den siste». Og med ruinene og ofrene enda friske og røde på netthinnen visste Adolf Hitlers og Winston Churchills samtidige at bare tanken på en ny krig fra nå av var galskap.

Den galskapen opplever vi nå.

En hel verden visste at president Kennedy ga et eksakt bilde av menneskehetens situasjon da han brukte dette skremmende bildet i sin tale til FN den 25. september i år:

«I dag må hver eneste innbygger på denne klode tenke på at den dag kan komme da den ikke lenger er beboelig. Hver mann, hver kvinne og hvert barn lever under et kjerne-fysisk Damoklessverd, som henger i den tynneste tråd, som hvert øyeblikk kan kuttes over ved et uhell, ved feilvurdering eller av galskap. Krigens våpen må utslettes før de utsletter oss.»

Det er ikke bare klart. Det er uimotsigelig sant.

Det er ikke meget, hverken i historien eller i kristendommen, som gir en noen slags tillit til at mennesker, ut fra hva de selv er, kan skape og opprettholde fred. Der ligger en tragisk ironi som dømmer verden i de ord som Kristus engang sa til sine venner: «Min fred gir jeg dere — ikke som verden gir...» Han levde sitt jordiske

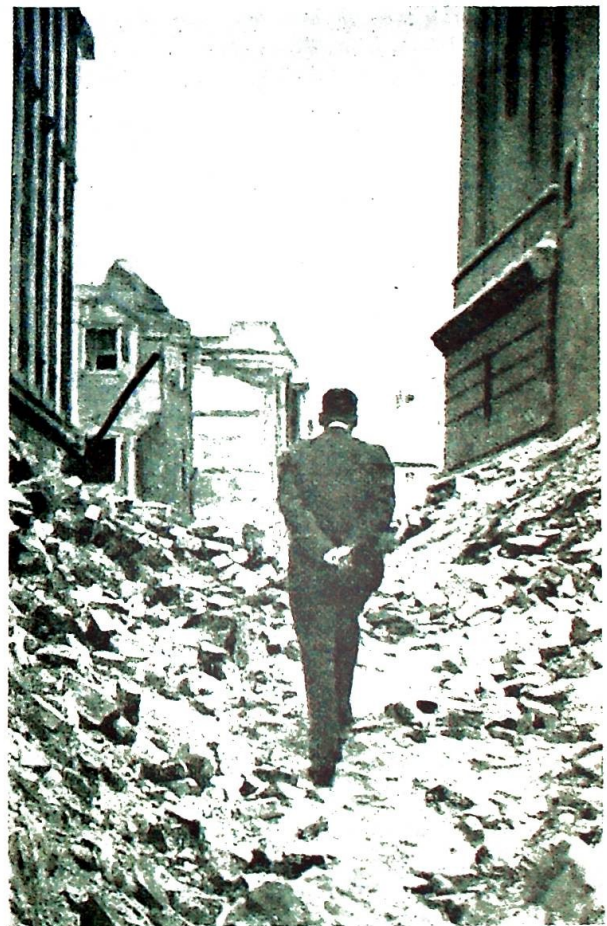
liv under *Pax Romana* — det korte tidsrom av relativ fred som de romerske våpen hadde påtvunget Middelhavslandene. Men han gjennomskuet dens grunnlag og visste at noen årtier etter hans død skulle krigen også legge Jerusalem og Templet i ruiner. Krigen overlevde kristendommens gjennombrudd i Vesten — noen av krigene smykket seg endog med dens navn.

Så små er våre sjanser: Både den menneskelige erfaring og den kristne tro trekker bare en tynn linje mellom menneskeheten og fortvilelsen.

Men linjen er der.

Den står for tilliten til at den streben etter klarhet og lys som ennå er tilbake i vår skadeskutte menneskenatur, under Evangeliets inspirasjon, kan både se, ville og gjøre det gode — også i dette spørsmål. Det er grunnlaget for Kirkens utrettelige fredsarbeide, for pavens stadig nye initiativer og appeller i krigs- og fredstid, for den enkelte troendes innsats i kampen mot krigen. Og den er forklaringen på at Kirkens høyeste lære-embede gang på gang har pekt på dette viktige, at en i det lengste og med de ytterste midler må søke å reise en mellomfolkelig rettsorden, overvåket av internasjonale organer.

Det er én og samme valgsituasjon som igjen og igjen melder seg for menneskets vilje. Den hellige skrifts gamle symbol for freden: Sverdet som er omstøpt til plogjernet — dødens verktøy til vekstens og livets redskap — har i dag fått veldige dimensjoner. Men det uttrykker fremdeles en uforanderlig sannhet om vårt ansvar for godt og ondt. I dag heter «sverdet» A-bomben og «plogjernet» fredskorps og hjelpeprogram. På bare femti år har jo våre muligheter for å skape krig eller fred, ødeleggelse eller liv åpnet seg på det grenseløse. Så sent som ved

GUNNEL VALLQUIST

Blant de etterhånden ikke så få katolske pennene i Norden representerer Gunnel Vallquist's noe vi nødvendig vil unnvære. Denne svenske forfatterinnen og free-lance-journalisten er nemlig på vår kant av verden den fremste og mest bevisste representanten for moderne europeisk reform-katolisisme, med solide røtter særlig i fransk kristent åndsliv. Hun ble katolikk i et år — 1939 — da verdenskrigen la en død hånd over reiser og utveksling. Men straks etter freden bar det sydover, og ut fra trangten til kontakt med Kirkens liturgiske liv gikk hun opp en vei som mange andre skulle slå inn på: Avgjørende inntrykk mottok hun hos benediktinerne i Rue de La Source i Paris, Dom Massabki's, François Mauriac's og Sven Stolpe's vesle klosterkirke i vestkant-strøket Auteuil.

Under årelange utenlandsopphold og reiser på kryss og tvers, særlig i Frankrike og Italia, samlet hun på inntrykk og bekjentskaper både blant mennesker og bøker — fra Graham Greene til Giorgio La Pira (hun har skrevet — og skrevet godt om dem begge). I sine essay-samlinger, «Något att leva för», «Ett bländande mörker», «Vägar till Gud» og «Till dess dagen gryr» — som også har vunnet henne adskillige venner i Norge — rober hun sin evne til meditasjon, sin litterære innlevelse og sin engasjerte og ofte polemiske opplevelse av moralske og religiøse problemer. I svensk tidsskrift- og dagspresse, ikke minst som kronikkskribent i «Svenska Dagbladet», trer hun blant annet frem som en legmann med grundig innsikt i teologi, enten hun drøfter den franske katolske eller den svenske lutherske kirkes situasjon.

Nordiske trossfeller forvirrer Gunnel Vallquist noen

første verdenskrigs utbrudd talte en av dem som satte den igang om «ein frischer, fröhlicher Krieg». I dag er krigen simpelthen slutten for alt det vi er og holder av på denne siden av evigheten.

Det er en tid, dette, da en daglig måler, i angst eller resingnasjon, i håp og i tvil, hvor hjemme eller hvor fremmed Jesu fred og Jesu Evangelium er i vår tilværelse, midt i en verden som Fredsfyrsten ikke ville be for. Det er en tid for tro på ham som tok frykten ut av menneskesinnet med noen ord vi trenger i en maktsprogets tidsalder: «Jeg har overvunnet verden.» HRM.

LEGFOLKETS

EN SAMTALE MED

ganger ved sitt lidenskapelige engasjement i spenninger og brytninger som egentlig ikke kan sies å ha noen tilsvarende i våre små minoritetsforhold her i Norden: Spenningen mellom den steilt konservative «integrismen» og den åpent samtidsbevisste og tolerante «reform-katolisismen». Den spenningen er først og fremst et europeisk anliggende, men med virkning for hele verdenskirken, ikke minst nå i konsilets tidehvert. Og Gunnel Vallquist vet hva hun taler om, når hun beskriver dens ulike uttrykk — med særdeles tydelig sympati for den sistnevnte av de to strømningene.

Bakgrunnen for denne samtalen med «St. Olav» er et fengslende foredrag som Gunnel Vallquist i sommer holdt på en kongress for katolske akademikere, om legmannens plass i Kirken.

★

Legfolket har befunnet seg på en stadig bredere oppmarsj i den katolske kirke siden århundreskiftet. Idag står legmannens status og innsats i Kirkens liv så klart i forgrunnen som teologisk og praktisk problem at vi nesten har glemt hvor nytt dette er. Blir det kommende kirkemøte hva legfolket har gode grunner for å vente seg, vil bakgrunnen for vår tids forståelse av legmannen virke enda fjernere og uvirkeligere. Men det er ikke mer enn knappe hundre år siden at den engelske biskopen Talbot i et brev til kardinal Manning skrev: «Hva er legfolkets område? Jakt, skytesport og adspredelser! Slikt forstår de seg på, men Kirkens affærer har de ingen rett til å blande seg i!»

Idag lyder dette like hårreisende som det faktisk er. Gunnel Vallquist siterer for sin del, med et skjevt, ertende smil, en spøk av den frittalende, franske kardinalen Saliège: «De arme teologene glemmer stadig bort to ting i Kirken: Legfolket og Den Hellige Ånd!»

EN BRYTNINGSTID

— Hva er det, Gunnel Vallquist, som gjør dette emnet så brennaktuelt nettopp nå?

— Først og fremst et tidsskifte som også preger Kirken sterkt. Det er mange hundre år siden at den katolske kristenheten har opplevd en så intenst nyskapende periode. Om noen trodde at Kirken var stivnet og inntørket, må de ha vondt for å tro sine egne øyne ved den eksplosjon av liv og den friske vitalitet som gjør seg gjeldende i Kirken i våre dager. Det virker som et plutselig vårbrudd, men selvsagt er det resultatet av en lang, organisk modningsprosess; den har bare vært usynlig for de fleste. Nå våkner Kirkens bevissthet om den ubenyttede kapital den har i legfolket. Siden Leo XIII og Pius XI har dette vokset til et vesentlig trekk ved den katolske mentalitet i vår tid.

— Samtidig har jo demokratiet banet seg vei i det verdslige, politiske liv. Skal vi se legmannsbevegelsen som et resultat av denne utviklingen?

— Det tror jeg er helt galt. Det kan ha hjulpet rent psykologisk, men Kirken har ganske anderledes vesentlige grunner for å anerkjenne legmannen som fullvoksen kris-

ÅRHUNDRE

GUNNEL VALLQUIST

ten. Kirkens orden er i alt grunnleggende helt uavhengig av den verdslige, og forskjellig fra den. Når Kirken innsetter — eller rettere sagt *gjeninnsetter* — legmannen på den plass som tilkommer ham, handler den ut fra sin egen indre natur og sine egne lover. Det som skjer utenfor Kirken kan *utfordre* den, men ikke tilføre den noe vesentlig for dens eget liv. Det er ikke moderne demokrati, men det vesen Kristus selv har gitt Kirken vi er i ferd med å få en sannere forståelse av. Ikke minst innebyrden av «det alminnelige prestedømme» — at *alle* kristne gjennom sin dåp og sin konfirmasjon er engasjert i å gjøre sitt liv til en ritus, en *consecratio mundi*, for å bruke Pius XII's vakre ord.

— Så langt teorien, Gunnel Vallquist. Men hva ville De si var den mest nødvendige *praktiske* målsetting for legfolket i vår tid?

«VOKSEN» I TROEN

— Det finnes ikke noe skjema for hvordan legmannen skal kunne gjøre Evangeliet mest mulig gjeldende i verden og dens virksomhet, men vi kan vel feste oss ved to nødvendige personlige egenskaper: Hederlig profan fagkunnskap og en velfundert kristen samvittighet. Fagkunnskapen kan ikke på noen måte erstattes av fromme hensikter, en blir ikke effektiv legmannsapostel bare ved å være from. På den andre siden kan jo heller ikke selv den beste sakkunnskap «dispensere» fra fromheten! Med «fromhet» mener jeg da, foruten et liv med bønn og sakrament, også en samvittighet som gir det riktige utslag, hvilket har en innlysende forutsetning: Gode kunnskaper om troen, om Gud og vårt forhold til Ham, og om Kirken.

— Hva det sistnevnte angår har vi vel en god del å ta igjen?

— Dessverre, ja. Som ung student fikk jeg engang et råd jeg gjerne vil gi videre — ikke minst til dem som ennå står midt i sin utdanning: *Forsøk å la fagkunnskaper og religiøse kunnskaper gå hånd i hånd!* Det er

Religiøse kunnskaper — en nødvendighet.

farlig, særlig for dem som tar sikte på åndelige sysler, å utvikle sin forstand, ikke minst sine kritiske evner, og samtidig la troen bli igjen på katekisme-nivået. Folk har jo dessuten rett til å kreve av i hvert fall en katolsk akademiker at han virkelig kan redegjøre for sitt trosstandpunkt på en forståelig måte.

— Tror De at legfolkets oppmarsj vil kunne føre til en riktigere arbeidsfordeling mellom prest og legmann?

— Det får vi jo håpe. En ting er at prester, der hvor Kirken er misjonerende, alltid vil stå overfor oppgaver som egentlig faller utenfor det rent prestelige, men som de må påta seg om det skal bli gjort. Men jeg tror at legfolket stadig mer vil og bør kunne avlaste geistligheten, slik at den frigjøres for sin egentlige gjerning. Prestene må hjelpe oss legfolk til å ta ansvar for verdier omkring oss som voksne mennesker, ved å fordype de store, kristne livskilder i oss: Tro, kjærlighet, rettferdighet, klokskap og måtehold. Prestenes oppgave er jo ikke å lage en katalog med «løsninger» til livets tusen konkrete situasjoner, men å fremme det gudsliv i våre sjeler som setter oss i stand til å handle som selvstendige kristne, innenfor den sannhet Kirken forkynner menneskene.

DEN HJELPENDE HÅND

— Mener De at vårt legfolk er beredt til å gå inn i en konkret innsats i Kirken og på Kirkens vegne, og under hvilke former skulle det skje?

Gunnel Vallquist svarer straks på spørsmålet — hun har tenkt det igjennom.

— Jeg tror vi kan tenke oss en rekke tiltak som kunne avlaste prestene, ikke minst i våre land og andre, der de er så få at mange virker under presset av en urimelig arbeidsbyrde. Selv om prekenen hos oss er en rent prestelig funksjon, finnes der jo andre former — også direkte — for kristen *forkynnelse*. Er det rimelig at prestene nesten er alene om katekismeundervisningen? Her kunne legmannsinnsatsen settes i system — jeg kunne tenke meg et institutt for kateketer som ga undervisning, dels pr. korrespondanse, dels i sommerferiene, og som utstedte et diplom — gjerne i nordisk samarbeide. Legmenn burde også dyktiggjøre seg med henblikk på studiesirkler der ikke-katolikker kunne delta.

— Ser De noen plass for legmannsaktivitet i hva vi kunne kalle oppbyggelsen, altså det sentrale religiøse liv?

— Det er jo et faktum at katolikker som bor spredt og uten bofast prest, og det gjør mange på våre kanter, ofte er urimelig lenge uten gudstjeneste. Vi må spørre oss selv om ikke noe kunne gjøres her, ut over prestenes innsats for å skaffe dem messen så ofte det lar seg gjøre. Vår religion er så sterkt sentralisert om sakramentene — det er dens styrke, men det innebærer sannelig også en viss fare. Nemlig den at vi katolikker kommer i vane med å undervurdere de kollektive fromhetsøvelser som ikke er sakramentale, men som faktisk er mulige uten presten. Det er ikke rimelig at katolikker på et sted helt avstår fra enhver form for felles gudstjeneste fordi om presten uteblir. I det minste måtte det da på søndagene være mulig å samles til lesning av dagens tekster og en felles bønn, eventuelt en forbønn slik som i messens canon. «Hvor to eller tre er forsamlet...» det løftet kunne vi ta høytideligere enn vi oftest gjør.

TJENESTENS VERDIGHET

— Ser De andre områder, Gunnel Vallquist, der legfolkets aktivitet kan utfolde seg?

Tilgivelsens evangelist

Av
**JEAN
PAILLARD**

Pater Jean Paillard.

Hvem var Lukas? Hvem var Matteus? Hvem var disse menneskene som skrev de fire evangelier, og hva ville de med det de skrev? Skrev de virkelig alle fire nøyaktig det samme? — Vi vet at de ikke gjorde det, og noen har ment at siden evangeliene ikke stemte hundre prosent overens på alle punkter, var det et bevis på deres upålitelighet. I virkeligheten er det bare et bevis på at evangelistene var levende mennesker. De var vidner om de samme begivenheter, den samme realitet. Men de oppfattet den forskjellig, og skrev forskjellig om den. Deres litterære evner var høyst ulike. Deres publikum likeså. Så er de fire evangelier blitt til fire vidnesbyrd, som alle er enige om det vesentlige, men som samtidig gir plass til den personlige opplevelse av det sette.

Det er dette enkle, men så viktige faktum som dominkanerpater Jean Paillard vil formidle med sin lille bok «Fire evangelister — fire verdener». Pater Paillard virker i Finnland, og hans bok kom først ut på svensk i Natur och Kulturs serie «Andliga ledare». Nå har Pauluskredsen gjort den enda mer tilgjengelig for norske

— Jeg vil spesielt peke på det caritative arbeide, alle nestekjærlighetens praktiske uttrykk. Helt fra urkirken av har dette vært en av Kirkens livsfunksjoner, og her er et stort virkefelt for legfolket, også i vår tid og hos oss. I Rom og i den katolske verden i sin alminnelighet forestiller de seg formodentlig at om noen problemer ikke eksisterer hos oss, så er det de sosiale. Men vi vet bedre. Vi ser hvor mange tragiske menneskeskjebner som glir mellom maskene i selv velferdsstatens fine nett. Eller rettere: Vi vet endel om dette — det er jo ingen som har oversikt over hvor mange mennesker i våre land som har vanskeligere for å få hjelp nå enn tidligere, fordi statens institusjoner ikke kan nå alle, og fordi disse institusjoner etter hvert har sørget for å bli nesten enerådende.

— Ville en slik innsats bli forstått, tror De?

— Ja, om den ville! Jeg har inntrykk av at Franciskus-hjelpen hos dere i Norge har grepet noe helt vesentlig. Det rent menneskelige behovet foreligger — til dels er det skrikende. Og i land som våre, der en er vant med at alt er ordnet av det offentlige, gjennom mennesker som er fast ansatt og bra betalt for å hjelpe, taler vel intet vitnesbyrd sterkere enn en gjerning som ene og alene er inspirert av viljen til å hjelpe for Kristi skyld. Enten det

lesere gjennom sin danske oversettelse. Og det er grunn til å anbefale den på det varmeste. Altfor sjelden hender det her hos oss at noen forfatter gir seg det bry å fylle gapet mellom den rent vitenskapelige litteratur, utilgjengelig for menigmann, og den oppbyggelige — slik at Bibelens verden kan oppleves som historisk, reell også på det menneskelige plan. Pater Paillard gjør seg den umake — og han har også den artistiske evne, som setter ham i stand til å gjøre levende litteratur ut av det tørre, teoretiske problem som på fagsproget heter «evangeliene litterære form». Et avsnitt av pater Paillards karakteristikk av Lukas trykker vi her for å minne om denne evangelistens festdag, den 18. oktober.

Et folks sinnelag gjenspeiles i dets måte å hilse på. Arabere og jøder er folk med et krigersk sinn, som lett kommer i kok. Dessuten lever de i et varmt, undertiden trykkende klima. Derfor består lykkosaligheten for en semitt i å hvile uforstyrret i skyggen av et palmetre, og derfor hilser man hverandre med «Schalôm», som betyr «fred» eller «ro». Romerne var mer praktiske og prosaiske mennesker; det viktigste for dem synes å ha vært en god helse. Derfor hilste de hverandre med ordet «salve», «ha det godt». Grekerne derimot hilste med det vakkerlydende «chaire», «hill deg», «gled deg». «Hill deg» er de første ord Maria overveier i sitt hjerte under den mystiske begivenhet som vi nå kaller Marias Bebudelse.

Gled deg... Grekeren Lukas' evangelium begynner i gledens tegn. Om Johannes Døperen står det skrevet allerede før hans fødsel: «Han skal bli deg til glede og fryd.» En tid etter Marias besøk hos Elisabeth, sprang Johannes i sin mors liv av fryd. Elisabeth blir fylt av den Hellige Ånd. Hun roper med høy røst og sier: «Velsignet er du blant kvinner... Salig er du,» og Maria fryder seg i Gud og synger lovsang. Tre måneder senere trer Sakarias frem. Også han synger en lovsang, mens naboer og venner gleder seg med ham. Annet kapittel hos Lukas er helt oppfylt av julegleden, som englene bringer bud om til hyrdene, og kort derefter tar Simeon Jesusbarnet i sine armer og gir sin takknemlighet uttrykk.

Tolv år går. «Jesus gikk frem i visdom, vekst og yndest hos

skjer gjennom ordenslivet eller en legmannsorganisasjon ville et stortstilt og uegennyttig hjelpearbeide av denne sort være en forkynnelse alle kunne forstå.

Ordene kommer langsomt, inntrengende, båret av overbevisning. Gunnel Vallquist runder til sist av det hun har sagt med en betraktning som kommer lenger borte fra, og som fører alle disse praktiske oppslag tilbake til en grunntanke. I vår Kirkes vesen finnes der ikke noe konkurranseforhold mellom prester og legfolk — begge parter er uerstattelige og har sin store verdighet, hver på sin plass og i sin gjerning. Over hele den kristne gjerning står ett prinsipp: *Det finnes ingen annen verdighet i Kirken enn tjenestens — enn det å få lov til å tjene.* Å være høyt plasert på den kirkelige rangskalaen har ingen annen betydning enn denne: Å ha flere å tjene. I Kristi etterfølgelse finnes der ingen plass for sosial ærgjerrighet: Menneskesønnen kom for å tjene, og det er ikke tom retorikk når Kirkens første embedsmann fører titelen «Guds tjeneres tjener». Bli tjenersinnet levende i blant oss, da vil såvel geistlig som leg finne og fylle sin rette plass innenfor det fellesskap som er Kristi fortsatte nærvær i menneskeheten.

Gud og mennesker.» Tyve, tredve år går. Da markeres begynnelsen til den unge manns offentlige liv med en høytidelig og gledelig erklæring: «Du er min sønn, den elskede, i deg har jeg velbehag.» Den nye profet taler, han virker og «ble prist av alle». Store skarer samles. Profeten blir oftere og oftere bedt til gjestebud. Han tar imot disse innbydelsene, spiser og drikker med tollere og syndere, for man skal ikke «få brudesvennene til å faste, så lenge brudgommen er hos dem».

Kort derefter stiller han seg på en avsats ved bergets fot og holder der, for sine oppmerksomme tilhørere, sin kjente preken: «Salige er dere . . . salige! På den dag skal dere glede dere og hoppe av fryd, for dere får en stor lønn i himmelen.» Derefter helbreder han noen, og atter jubler folket: «En stor profet er fremstått blant oss, Gud har gjestet sitt folk.»

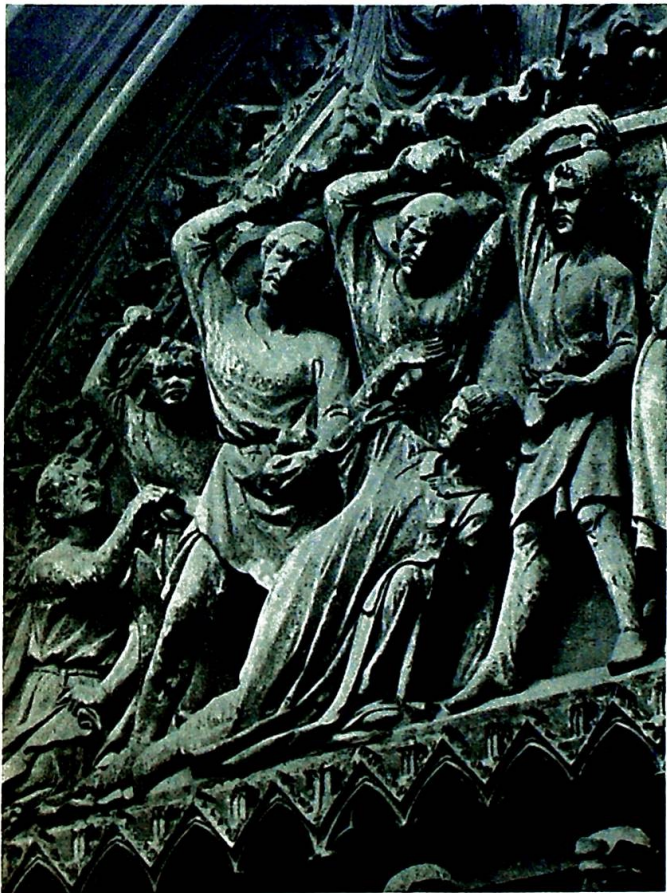
En gang kommer to av Johannes Døperens disipler, som han har sendt til Kristus med det spørsmål: «Er du den som skal komme, eller skal vi vente en annen?» Kristus viser hen til kjensgjerninger: «Gå og fortell Johannes hva dere har sett og hørt: Blinde ser og lamme går, spedalske blir rensset og døve får høre, døde oppstår, og det glade budskap forkynnes for de fattige.» Og da disiplene var gått, ga han seg til å prise Johannes' askese, samtidig med at han forsvarer seg selv mot fariseerne, som anklager ham for å føre et verdslig liv. Han taler om de bestandig misfornøyde, som alltid knurrer og bruker alt mulig som påskudd for ikke selv å utrette noe:

«Hvem ligner de?

Det er som barn som sitter på torvet og roper til hverandre:

— Vi spilte på fløyte for dere,
men dere ville ikke danse!

Vi sang klagesanger,
men dere ville ikke gråte!

Tilgivelsens evangelist forteller at Stefanus ba for dem som myrdet ham.

For Johannes Døperen kom, han spiser ikke brød og drikker ikke vin, og dere kaller ham besatt.

Menneskesønnen kom, han både spiser og drikker, og da heter det: — Se på den storeteren og svirebroren, venn med tollere og syndere.»

Så snart de tolv apostlene har fått en grunnleggende undervisning, sender han dem ut til by og land for å forkynne Guds rike og helbrede syke. Og apostlene kommer glade tilbake og beretter for Kristus om de store ting de har gjort. Senere utvider han sin virksomhet og sender de sytti ut med de samme oppgaver. De kommer også tilbake oppfylt av glede. Kristus deler deres begeistring og sier til dem: «Jeg så Satan falle ned fra himmelen som et lyn,» og «Gled dere over at deres navn står oppskrevet i himmelen». Og i samme stund fryder han seg i den Hellige Ånd og sier: «Jeg priser deg, Far, himmelens og jordens Herre, fordi du har skjult disse ting for de kloke og forstandige, mens du åpenbarte dem for de små.»

Fra først til sist fryder det Lukas å vise den takknemlighet og glede som Kristi velgjerninger fremkaller. Et brus av glede går gjennom hele hans optimistiske verk, som begynner med «Ære være Gud i det høyeste», og som passende avsluttes med at apostlene priser Gud i templet.

Samme glede gjennemsyrer Kristi lignelser, både dem som Lukas alene gjengir, og dem som allerede fantes hos Matteus og Markus, men som han beriker med betydningsfulle detaljer fra andre kilder. Ut fra dette synspunkt danner det femtende kapittel en enestående helhet. Der kaller hyrden sine venner og naboer sammen og sier til dem: «Gled dere med meg, for jeg har funnet mitt får som jeg hadde mistet.» Der kaller også den kvinnen som hadde mistet en sølvmynt sine venninner og nabokoner sammen og ber dem om å dele hennes glede, fordi hun hadde funnet igjen sitt pengestykke. Der lar den glade far gjøkalven slakte, fordi hans sønn som var fortapt er funnet igjen. Disse tre lignelser, som angår tollere og syndere, viser den umiddelbare årsak til gleden: Angeren, riket som nærmer seg, eller for å anvende et ord som er spesielt for Lukas, men som dessverre har fått en underlig biklang på vårt språk: Frelsen, befrielsen.

På alle måter betoner Lukas at denne frelse uten unntagelse tilbys alle mennesker som har god vilje.

Den tilbys ikke-jøder — disse «urørilige», som Jesus nærmer seg med stor naturlighet, og som han ofte fremstiller som forbilde for jødene selv.

Mere alment sagt tilbys den «de små» i verden: De fattige, synderne, kvinnene, som tidens lærere anså for lite verdige til religiøs undervisning.

Lukas er den eneste som gjengir Kristi ord: «Menneskesønnen er kommet for å oppsøke og frelse det som var fortapt.» Bare Lukas kaller Jesus for «Frelseren». Han er tilgivelsens store evangelist. Han er den eneste som forteller om den lite aktverdige Sakkeus, som var klatret opp i et tre, og til hvem Kristus med et fornøyd smil ropte: «Sakkeus! Skynd deg ned, for idag må jeg ta inn hos deg.» Han alene gjengir Kristi bønn for sine bødler og hans løfte til den angrende forbryter: «Sannelig sier jeg deg: Idag skal du være med meg i Paradis.»

Mer enn de to andre synoptikerne opphører Lukas det som dengang var ringe aktet, særlig kvinnen. Ofte enn de andre nevner han kvinner: De rettferdige — Elisabeth, Anna; blant synderinnene den anonyme, hun som elsket meget; de virksomme — Maria Magdalena, Johanna, som var gift med Herodes' forvalter Kuza, Susanna og mange andre, som gikk Kristus og de tolv tilhånde; de kontemplative — Maria fra Betania, som valgte den gode del, satte seg ved Herrens føtter og lyttet til hans ord. Lukas har uten sammenligning bedre enn de andre skrevet om Maria, Jesu mor, og muligens har han fått

VÅR NESTE I LIMA

«SVALENE» — ET TEGN FOR VÅR TID

Høsten 1958 var *Abbé Pierre* innbudt til å holde noen foredrag i Sverige. Stockholms største kirkehus ble åpnet for ham, og fylt til siste plass av et masse-publikum som åndeløst lyttet til hva han hadde på hjertet. Han redgjorde for sitt da fire år gamle «Emmaus»-arbeide for de hjemløse, denne fantastiske improvisasjon i en parisisk kulde-vinter som grodde opp til en vidt forgrenet hjelpeorganisasjon i verdensperspektiv, alltid med en enkel og viktig grunnsannhet for øyet: Der er bare én måte å hjelpe mennesker på, nemlig ved å gi dem noe å leve for, ikke bare noe å leve av. Å rekke frem en hjelpende hånd er ganske visst en god ting, men skal det monne, må også den hånden som *mottar* i sin tur få mulighet for selv å skape noe som har betydning for andre.

Abbé Pierre's første «Emmaus»-samfunn sto frem som et bevis og et prektig eksempel på at det er mulig å utrette store ting, ikke bare for men med de a-sosiale, de mislykkede, de forkomne, de svake og ubetydelige i samfunnet. «Emmaus-bevegelsen» spredte seg hurtig ut over hele Frankrike, sprenget landets grenser, og eksisterer nå i hele tyve land. Hva hvert enkelt Emmaus skraper sammen til den felles kasse er som regel tilstrekkelig til at de ikke bare kan leve av det, men også skape noe nytt: Et husville-hjem, et barnehjem, en barnehave, en første-hjelpsstasjon i et underutviklet land, eller en reisebillett for innsatsvillige ungdommer til noen av de verste slumstrøkene i verden.

Her kommer Abbé Pierre inn på et kjernepunkt: *Han trenger frivillige*. Hvorfor kunne ikke unge mennesker i de lykkelige nordiske landene dra ut og gjøre en innsats der hvor det trengtes? Til en ungdom som er omgitt av privilegier, trygd og hjelp, og som har alle fordeler hva utdanning, helse og økonomi angår, våget han å stille en stor fordring: Du skal ofre ett eller to år av den lykkelige ungdommen din, gjennom innsats i land som mangler alt det vi er vant til å betrakte som en selvfølge. Og Abbé Pierre visste — menneskekjenner som han er — at der lå uforløste muligheter for lykke og utfoldelse i en slik innsats: Det var ikke for ingenting at han pekte på den økende ungdomskriminaliteten i Vestens «mette» land og satte den i forbindelse med en livsform som fratar oss gleden ved å yde så det svir, for at andre skal ha det litt bedre. «Nød» var for hans skarpsynte øyne like meget leden hos den som brenner inne med sitt overskudd av gave og menneskelighet, som den skrikende elendighet et uhyggelig stort antall av verdens mennesker i dag lever i.

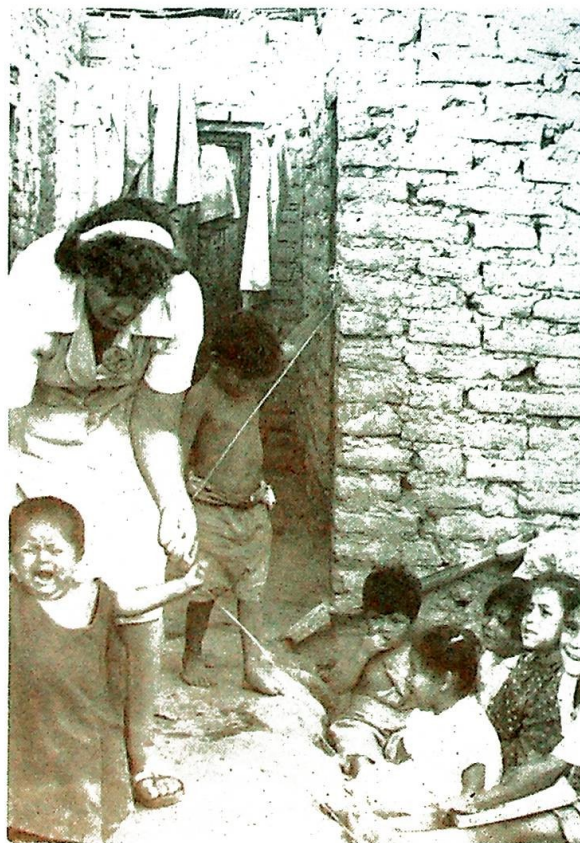
---

flere detaljer fra henne selv, som «gjemte alle disse ord i sitt hjerte».

Det er et ord, som bestandig gjentas hos Lukas — et ord som vi dessverre ikke har noe helt dekkende uttrykk for på vårt sprog, og som den autoriserte oversettelse erstatter med det litt flate «preke» eller «forkynne». Dette verbet, som Lukas kanskje har tatt i arv fra Paulus, betyr noe slikt som «forkynne-som-årsak-til-glede», eller, om man vil, «bebude-som-glede». Den årsak til glede som Lukas helst bebuder, er Guds barmhjertighet eller Kristi mildhet.

Efter Abbé Pierre's foredrag kom noen behjertede svensker sammen, ut fra én og samme tanke: Dette er ord som ikke må falle på stengrunn. Resultatet av dette gode forsettet var foreningen «Svalorna» — et navn som nok klinger poetisk, men som dekker den mest nøkterne realisme. I en nordisk velferdsstat var det en «realisme» som unektelig hadde sine fantastiske og eventyrlige sider. «Svalorna»s tilbud, i et land som kryr av stipendier og andre muligheter for selv-perfeksjon og karriere, kunne bare friste meget uselviske og åndelig frie ungdommer. De skulle få reisen til et fremmed land + det daglige brød i det ene eller to årene de ofret på sin svaleflukt. Ellers: «Blod, svette og tårer» — og lykken ved å være nyttig i andre menneskers liv. Meget tidligere og langt radikalere enn Vestens regjeringer hadde Abbé Pierre gitt opplegget til «fredskorpset», og han hadde skjønnet det som en nå visst er i ferd med å glemme: De beste rekruttene kommer bare på de strengeste kravene.

Samtidig med «hvervingen» i Stockholm hadde en gruppe ildsjeler i Lund, der Abbé Pierre også hadde etterlatt seg en gnist som ikke ville dø, begynt med et «Emmaus»-arbeide i sin egen hjemby. For den fornemme universitetsbyen midt i det rike, skånske bondelandet hadde også problemer og menneskeskjebner som unnslett «folkhemmet»s vel-organiserte omsorg. En gruppe studenter flyttet inn i et hus kommunen hjalp dem til — ikke akkurat noe moderne studentehjem! Der bodde de sammen med en flokk selv-valgte venner — mennesker som livet hadde fart hardt og ille med, enten de nettopp hadde «sittet»

På vei til Lima

Jorunn Hiorth er 21 år, og den første norske «svaler» som letter, med fjerne strender for øyet. Den 18. september reiste hun sydover — i Madrid finner hun et fly som med gode venners hjelp er villig til å bringe henne til Peru. Her skal hun hjelpe det svenske team som arbeider i Lima, enten det nå blir i barnehjemmet, eller hun blir sendt til den nye utposten oppe i fjellene. De får bruke henne hvor de vil, sier hun. Hun har bare stilt seg gratis til tjeneste for de to kommende årene. Til våren følger en ung norsk pike etter til Lima, mens en norsk lærerinne tar sikte på Svalenes planlagte arbeide i India.

Fullt av alle mulige og umulige vaksiner og med papirene i orden sitter hun og forteller uten å blunke at hun følte dette var en forpliktelse:

— Jeg var ferdig med skolegangen og mine eksamener og er ellers ubundet. Med andre ord: Jeg visste at jeg kunne gjøre det, straks jeg hørte Abbé Pierre's appell. Og det er jo nok å sette seg inn i forholdene for å innse hvor desperat hjelpen trenges.

Mer sier hun ikke — hun er ikke noe «intervjuobjekt». Men når dette leses, står hun på terskelen til en gjerning som teller mer enn de mange ord.

eller lå under for alkohol. De samlet og solgte filler, papir, skrapjern og reparerte gamle møbler — noe måtte de leve av. Og ut over hva fellesskapet trengte, ble der noe til overs: Det gikk til «Svalene», som i mellomtiden hadde begynt å arbeide i slummen i Lima, en peruviansk by der elendigheten i fattigkvarterene er ubeskrivelig. Kjærligheten til nesten fant frem til dette rare, sterke bånd mellom størrelser som vittrerlig ellers ikke settes i forbindelse med hverandre: Studenter og fillesamlere — Lund i Skåne og Lima i Peru. For vi er alle mennesker.

Nå går en fast prosent av skrapjern-salget i Lund til sultne munn og ustelte sår i Lima. De første frivillige — seks i tallet — har startet et daghjem og et verksted der ute i Peru, en dråpe av hjerteblod i et helt hav av nød. Men der er farsott i luften: Hundre svensker, som ikke selv kan dra over Atlanteren, har lovet seg selv og hverandre at det daghjemmet skal ha mat og annen nødvendig hjelp, i hvert fall for ett år fremover. Og seksten nye frivillige «svaler» har lettet med kurs for Sør-Amerika. Et norsk og et fransk rederi har gitt dem 50 % nedslag i billettprisen — gavmildhet er smittsomt, og disse unge menneskene er så innlysende ute for å gi, at det virker på alle som møter dem.

Hva er det de gjør? De tjener sine medmennesker. Helt konkret slik: I Lima har de opprettet et daghjem for omkring 200 indianske barn i byens fattigste strøk. Flere av mødrene arbeider i hjemmet, og lærer

etter hvert det nødvendige hva pleie og omsorg angår — det er jo en hjelp til selvhjelp Emmaus og «Svalene» tar sikte på i alt de gjør. De frivillige får på den måten mer tid til å besøke hjemmene og organisere pleie der det trengs. Tre leger har gått med på å veksle om gratis bistand til dem som melder seg i daghjemmet. De unge frivillige guttene hjelper særlig med alle byggearbeider og reparasjoner — blant annet får de bruke kreftene på reisningen av en ny Emmaus-landsby som en katolsk prest, etter Abbé Pierres forbilde, har tatt initiativet til å reise for de verst stillede. Her vil det etterhvert gro opp skoler, verksted, førstehjelpsstasjoner, kapell og sports plass — kort sagt den ytre rammen omkring et godt menneskeverdig liv for mennesker som hittil har måttet leve nesten som dyr. De unge stockholmerne har fått følge av unge peruvianere fra slummen — det er i godt kameratskap at de bygger en bedre fremtid. Det neste som står på Svalenes program er reisningen av et «arbeids-senter» i en landsby som heter Chosica. Når det er gjort, letter nok endel av dem og flyr til et nytt arbeidsfelt — Moradabad i India, der sykepleiersker og ungdommer med forstand på landbruk kommer vel med. Og hjemme i Norden trengs nye unge krefter med henblikk på et innsats-felt som bare kan vokse og vokse.

I Norge er der «Svaler» foreløpig i Oslo og Bergen — interesserte kan skrive til Foreningen Svalene, Vestre Torvg. 9, Bergen — postgiro nr. 70 771 eller Anne-Marie Haarr, Gjørstadgt. 8, Oslo NV.

Bevegelsen står tilsluttet Verdensforbundet mot sult og nød, og som alt arbeide utgått fra Abbé Pierre's inspirasjon, favner det alle mennesker av god vilje til å hjelpe, uten hensyn til konfesjon, tro eller livsinnstilling.

Til hyggestunden
hører
en god tobakk...

TIEDEMANN'S GUL
er gull verd!

Leveres nå også
i hendig og elegant
plast-pung.

TIEDEMANN'S GUL
LETT
MIXTURE
2
FINT SNITT
TIEDEMANN'S TOBAKSFABRIK
PRIVILEGERET 1778

AS 0 714

NYTT FRA LEGMANNSRÅDET

SAMTALE MED RÅDETS FORMANN
DOSENT DANIEL HAAKONSEN

Som vi tidligere har nevnt i «St. Olav» (25. mars i år) er det opprettet et *legmannsråd* som skal tjene og samordne legmannsinnsatsen i Oslo Katolske Bispedømme. Stille og målbevisst har det begynt sin gjerning iblant oss, og mange stiller seg det naturlige spørsmål: Hva er egentlig legmannsrådet og hvilke oppgaver har det fått? Det er et spørsmål som det er nærliggende å la gå videre til rådets formann, dosent *Daniel Haakonsen*.

— Det dreier seg om et biskoppelig råd, svarer han, eller mer presist som navnet sier: Biskopens råd av legmenn. Det er et selvstendig organ, ikke et forbund med lokale foreninger.

— Men er det da ikke meningen at rådet skal ha noen funksjon i forhold til de lokale foreningene?

— Statuttens paragraf 2 sier at rådet har til oppgave «å tjene og koordinere det legmannsarbeid som til enhver tid foregår i bispedømmet og stimulere og ta initiativet til nye former for virksomhet». Og vi håper og tror at etter hvert som vårt arbeide tar form, skal samarbeidet mellom rådet og de øvrige lege aktiviteter i bispedømmet bli rikt og levende. Men det er tanken at legmannsarbeidet må ta den form og det omfang som svarer til de lokale behov — og krefter — og at forbindelsen med rådet skal være mest mulig fritt og smidig. Vi har i og med vår oppgave også den funksjon å søke å utvide perspektivet over det lokale arbeid, så man innstiller seg på å se utover de lokale grenser og møte landet og andre land og til syvende og sist hele Kirken. De verdenskongresser for legapostolatet som har vært holdt i Rom — den siste for tre år siden — har vist hvilken sammenheng det hele inngår i.

— Hva er bakgrunnen for at legmannsapostolatet her hjemme nå blir ordnet på denne nye måte?

— Den generelle bakgrunn er vel antagelig den voksende bevissthet innen Kirken om at forholdet mellom biskop og menigmann ikke i alle henseender har vært som det var ment å være. De kirkerettslige problemene som ligger skjult her, er visstnok en av de ting man tenker seg at det kommende kirke-møte vil ta opp. Men allerede nå kan man merke at de blir mer og mer aktuelle.

— Noen tegn på det?

— En stor fransk legmannsorganisasjon (A. C. I.) hadde kongress i Rom i sommer. Der talte nå for det første erkebiskopen av Toulouse, Monseigneur *Garrone*, om en undersøkelse som var gjort angående forholdet mellom legfolk og biskop og om det sjokk resultatet var — den veldige avstand som kom til syne. Og så holdt paven selv en tale hvor han skisserte noen linjer for legmannsapostolatet. Han hadde to hovedpunkter: For det første måtte biskopen få fremlagt med uforbeholden tillit (*avec une entière confiance*) de idéer, vanskeligheter og planer man hadde innen legmannsarbeidet, og dernest måtte man med uforbeholden lydighet (*avec une parfaite docilité*) rette seg etter biskopens bestemmelse, selv om det stundom skulle bety at man måtte ofre et synspunkt eller en personlig preferanse. Oppmerksomheten vender seg altså mot forholdet mellom legapostelen og apostolatets overhode.

— Skal legmannsrådet også ha en funksjon overfor den almindelige katolikk som ikke representerer noen bestemt forening eller noen spesialisert virksomhet?

— Vi har kontortid hver uke — avertert i «St. Olav» — og den som har noe på hjertet, kan komme innom og legge sine forslag frem, og dermed ha mulighet for å få dem behandlet i rådet. Vi vil også gjerne selv etter hvert ta flere initiativ for å få katolikkene rundt om i bispedømmet i tale — både de organiserte og de øvrige. Rådet er jo ikke et Oslo-foretagende, og det er ikke lett her i Oslo å gjette seg til de ønskemål man måtte sitte med i de mange spredte menigheter, — jeg mener da de ønskemål som har noe med vårt arbeid å gjøre. For å kunne være et tjenende organ må vi vite adskillig mer om det katolske legfolk som rådet er satt til å tjene. Det blir en hovedoppgave i tiden fremover.

— Men dere sitter kanskje ikke med hendene i skjødet mens slike informasjonen forberedes?

— Det kommer stadig saker som må behandles, og de krever alle sin tid og oppmerksomhet. Det er en erfaring som gjentar seg stadig på ny: det moderne samfunn er blitt en så komplisert maskin at hvert eneste spørsmål som har noen forbindelse med *det* eller med de unge som vokser opp i det eller vårt forhold til det på den ene eller den annen måte, krever grundig gjennomtenkning. Jeg har inntrykk av at rådets hovedoppgave inntil nå har vært å tenke, og det blir det sikkert i stigende grad etter hvert som vi får mer viten om katolikkens liv rundt om i bispedømmet. Det nytter ikke å haste mot løsninger og beslutninger eller å haste med utarbeidelsen av de forslag vi kan komme med overfor de kirkelige myndigheter. Idag må alle ting ha sin rolige omtanke — kanskje nettopp fordi livsrytmen er blitt så nervøs — mange synspunkter må frem, mange muligheter overveies hvis det skal være sjanse for at man kommer frem til noe *virkelig* — det vil si: noe som poder seg inn på den virkelighet som er varig og stabil urder alt det flytende, flyktige og tilsynelatende...

*Blyvinduer
Glassmalerier*

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

ETABL. 1885

*kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk*

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

BLIKK på TIDEN

UTEN SÆRPREG

■ I en bekymret kronikk («Den store hellige alminnelighet» — «Dagbladet» 12. september) ser forfatteren Odd Hølaas tilbake på valgkampen og fremover mot Norges inntreden i Fellesmarkedet. I begge disse sammenhenger er han urolig for vårt særpreg og vår kvalitetssans her på berget — få og svake levende tradisjoner har vi, og ille farer vi med dem vi har. Omplantingen fra et bonde- og fisker-samfunn til industrialisert by-samfunn har knust mye av kulturarven her i landet — hvordan kommer vi så fra neste etappe: Innpassningen i en halv-amerikanisert europeisk felleskultur? Han siterer Arnstein Arneberg's ord om at fra Guds hånd er Norge ett av de vakreste land i verden, fra menneskenes ett av de styggeste. Og han stiller spørsmålet om ikke selve den livsform vi har skapt oss tyner kvalitetssansen i oss:

«Norge som industriland lager halvfabrikata. Mindre og mindre plass blir det for det som har vårt særpreg. I andre land er det skjedd en harmonisk tilpasning mellom godt håndverk og industriproduksjon. Men ikke så her i landet. Det kan nok være at markedet har vært for lite, men det norske folk fra øverst til nederst med regjeringer og storting som medskyldige, har aldri i nevneverdig grad vært innstilt på den kvalitetsfølelse som helst skulle vise at vi har vår selvstendige livsform, at vi bygger videre på et gammelt kulturfolks erfaring. Vi har alltid vært mer opptatt av hva tingene koster en hvordan de ser ut. Et ord som fint skulle være et uttrykk for at den intime kvalitetsfølelsen er tilfredsstillt, men hvor ofte er det ikke blitt vrent om til sin motsetning og får sin groteske antikklimaks i begrepet fint-fint. Er dette harde ord? Vel, se hvordan det ser ut rundt om i landet og ta Oslo med.

Om det er harde ord, skal jeg forsøke å belegge dem.

Det er klart at et lands kvalitetssans ikke lar seg improvisere. Den er ikke et øyeblikkelig resultat av folkeskole, real-skole eller artium. Tvert imot er det grunn til å frykte at den overtagende overtro på «allmennutdannelse» heller skygger for de instinkter som burde være fundamentale i et folk. Over alt i landet er det vitnesbyrd om at vi en gang har hatt en sikker kvalitetsfølelse. Tenker vi oss landet som det så ut for hundre år siden, byggeskikken i byene langs kysten, utover bygdene og dalene, på øyene får en et overveldende inntrykk av et folks instinktive kvalitetssans. Det paradoksale er at det stillferdige Norge den gang virker meget mer som et kulturland enn den berømmelige kulturnasjonen som trådte fram etter at lpsen og Bjørnson begynte å larme ute i Europa. Restene av dette Norge ligger tilbake, ligger der som en tapt evne. Men det er likevel derfra at en føler at fornyelsen må komme. Ikke som kopier eller pastisjer. Ikke i et svermeri hos skjønnånder, men som en gjenfunnen verdi hos den jevne, alminnelige mann. For dette er jo hans eiendom, skapt av hans forfedre. Først da er det håp om at instinktet har overlevd.»

Selv føler visst ikke Odd Hølaas seg så viss på at fornyelsen kommer med det første — den nærmeste fremtid lover alt annet enn godt:

«Den alminnelige nordmann kommer til å bli alminneligere enn han noensinne har vært. Motstandsløst glir han inn i den store europeiske fellesnevner, selv preget av utlandet, uten selv å sette ringeste preg på verden.»

VI NAIVE

■ Med jevne mellomrom samler endel mer eller mindre kjente folk seg til en protest eller henstilling i forbindelse med atomvåpnene, og sikkert som et ekko rykker den del av pressen og opinionen som finner slike protester ørkesløse eller direkte skadelige, ut med en karakteristikk av aksjonen som

kan svinge fra nedlatende overbærenhet til indignert sinne. At affektene — på begge sider — lett kommer i kok over et så hjertetyngende problem er ikke så merkelig, heller ikke at de røde prikker for øynene i begge leirer kan føre til lese-vansker.

I september samlet 60 personer seg om et telegram til USA's president. Undertegnerne var av svært ulike livsinnstilling — biskop Johannes Smemo og helsedirektør Karl Evang får tjene som høyst synlige og megetsigende ytterposter på fløyene! Telegrammet innebar en *henstilling* (kritikerne taler feilaktig om en *protest*) til USA's regjering om å utsette sin første atom-prøve etter bruddet i avrustningsforhandlingene — i 4 — fire — dager, inntil FN's hovedforsamling kunne få tatt opp problemet. Det var lite vellykket — før telegrammet nådde frem smalt det allerede. I enkelte konservative organer (som «Morgenbladet» og «Minerva») gikk en hardt i rette med underskrivernes naivitet — trodde virkelig de 60 at FN kunne løse et problem som dette i den nåværende situasjon? Det

Et fellesanliggende.

trodde neppe mange av underskriverne — poenget lå visst annet steds. Tankegangen var nok den, at dersom begge de to A-stormaktene ser det som en selvfølge, at spørsmål av den rekkevidde er noe de avgjør på egen hånd eller seg i mellom, da er krigen rykket et drygt skritt nærmere. De fire dagene betyde visst ikke noen påfallende ekstra risiko i Vestens sikkerhetssystem. Men de kunne ha markert, at i hvert fall én av partene gjør et forsøk på å lytte ikke bare til sine nasjonale interesser, men til *menneskeheten* i en sak som i første omgang angår dens sunnhet — i neste omgang dens liv eller død.

Det er ganske visst naivt å tro at FN i dag kunne mestre problemet. Men det er alt annet enn naivt, igjen og igjen å markere og forlange respektert tanken om at FN, også med stormaktene hjelp, må kjempe seg frem til å kunne mestre det. Ellers kan vi like godt først som sist overgi oss til jungelens lov.

UBEGRIPELIG

■ I det kristelige dagbladet «Vårt Land» har en i det siste kunnet følge en debatt om — tidebønner. Noen teologiske studenter og pastorer har uttalt sin begeistring for tidebønnene, hvilket vel ikke akkurat kan oppfattes som revolusjonære talemåter eller subversiv propaganda. Men omforladelse — her mobiliseres leg og lærd, som mot en truende fare. Det er en vurdering som, slik situasjonen arter seg for norsk kristendom, røber en høflig talt eiendommelig virkelighetssans hos noen av dem som føler seg ansvarlig for den.

En skulle tro at det bare kunne fremme både legfolkets og geistliges personlige fromhetsliv og kristne fordypelse om de gjør det til en innarbeidet daglig vane å resitere den salmeskatt som var Kristi egen bønn, og som uavbrutt har levd i Kirkens tradisjon. En skulle tro at kristne mennesker samlet på, gledet seg over og oppmuntret alle uttrykk for et rikere og mer nyansert bønneliv. En turde vel til og med håpe at der selv på en så u-økumenisk jordbunn som vår hjemlige var grunn til å glede seg over at bønneformer som er *felles-kristne*, og kjære for det langt overveiende flertall av verdens kristne, også vant terreng hos oss.

Men nei.

I dette som i så mange andre spørsmål der en ytterst tids- og stedsbestemt kristelig provinsialisme slår synlige sprekker, ropes der vakt i gevær, om den ene saliggjørende blanding av tysk pietisme og angelsaksisk vekkelsesevangelisme som, forøvrig meget uhistorisk, av enkelte er kanonisert som «luthersk» kristendom. Hva manges vantrivsel innenfor denne snevre og unyanserte definisjon av hva patent kristendom er, egentlig kan ha kostet norsk kristenliv, ved å stenge kristendommen inne i svært så oversiktlige miljøer og kultursjikt, synes å være et glemt moment i debatten. Men det hører med.

DEN TOMME HIMMEL

I en ironisk og slående kronikk i «Morgenposten» 25. september tar dr. Sven Stolpe for seg noen intervju-uttalelser av en ikke ukjent samtids-politiker ved navn Nikita Krustsjov. Til en reporter fra New York Times har sistnevnte, med tung bondehumor, understreket at de russiske romfærnerne Gagarin og Titov, tross iherdig stirren gjennom romskipets vindu, ikke har kunnet få øye på noe av alt det kristendommen har å fortelle — himmelen var tom.

En får tro at dette er ment som en morsomhet på troens be- kostning — selv den kommunistiske verdenslederen har vel ikke så primitive forestillinger om den kristne tros innhold, selvom den «vitenskapelige» ateistiske propaganda i Sovjet noen ganger beveger seg i et tilsvarende nonsens. Men Stolpe morer seg ikke:

«Det inngir en den dypeste forstemthet. Tror virkelig de russiske lederne at det er denslags barnslige eventyr den kristne tenkning forsvarer — det er jo nok å huske alle de store russiske teologer, mystikere, staretser og — diktere. Det er i Dostojevskijs, Solovjavs og Berdjajevs land at dette slud- deret kan fremføres.

Jeg vet ikke om Krustsjov virkelig fremkalte den hånlige gapskratten han tilsiktet. Jeg undres på om nivået virkelig kan være så lavtliggende i dagens Russland at morsomheter av den art slår an. Det merkelige er jo at Krustsjov i sitt inter- vju henvender seg til en utlending, til en amerikaner. Han talte altså ikke i første rekke til uvitende russere, den bastante massen av ateister utenfor den amerikanske opinion. Han synes altså i fullt alvor å tro at der hos amerikanske kristne finnes en så naiv tro på et paradisi ovenfor skyene. I så fall har han jo ikke den fjerneste anelse om sine motstandere — jeg mener de virkelige erfaringer som kristne i alle kirkesamfunn bygger sin uforsonlige kamp mot den sovjet-russiske materialismen på.

Samtidig leser man en statistisk rapport som viser at kirke- besøkene i Russland tross alt synes å være hyppigere enn hos oss. Om våre egne ledende menn skulle uttale seg om religion, ville de kanskje ikke gjøre seg skyldig i så bastante dumheter. Men ville de vise seg mer fortrolige med den kristne religions grunnsannheter? De kristne i vår riksdag er påfallende tause — i den amerikanske kongressen har jeg mer enn én gang sett representantene siterer Bibelen for hverandre. Det finnes — så vidt jeg vet — bare en eneste svensk statsmann av format som åpent har uttalt at han er kristen, og som oppfattet hele sin gjerning ut fra en kristen tankegang — som et offer for en hellig sak. Mannen er Dag Hammarskjöld, som faktisk var en bekjennende kristen, ja en kristen mystiker av en sjelden renhet.»

Frater Candidus.

DE TO SANNHETER

«Det er like farlig å kjenne Gud uten å kjenne sin egen elendighet, som det er å kjenne sin elen- elendighet uten å kjenne Frelseren som kan helbrede den. En blir da enten overmodig som filosofene, som kjenner Gud, men ikke sin egen elendighet, eller en blir fortvilet som ateistene, som kjenner sin elendighet, men ingen frelser.

KATOLSK FORUM

DOMINIKANERNES FOREDRAGSAFTENER

Neuberggt. 15, Oslo

Tirsdag 10. oktober kl. 20:

FORELDREANSVAR I VELFERDSSTATEN ved magister Cato Hambro.

Magister Cato Hambro er pedagogisk og psykologisk rådgiver på Sandaker kombinerte skole, og har også gjennom foredrag og artikler gjort seg gjeldende som en av våre ledende mentalhygienikere. I all forvirringen omkring opp- dragelsens krise i vårt samfunn representerer han et sindig og nyansert syn som avtvinger respekt. Dette foredraget gjelder ikke minst dem som selv er oppdragere.

Tirsdag 17. oktober kl. 20:

MØTE MED HEINRICH BÖLL ved pater Heinrich Roos.

Heinrich Böll er en av de få tyske etterkrigsdiktere som er meget oversatt og lest hos oss. Jesuittpateren Hein- rich Roos, som til daglig underviser i tysk litteratur ved Københavns Universitet, gir her en vurdering av dette fengslende forfatterskapet.

«Det er i like grad Guds store barmhjertighet at han har latt oss kjenne begge disse sannheter. Det gjør han ved kristendommen, det er deri kristendommen består. Undersøk hele verdens orden med dette for øye, og se om ikke alt som finnes, enes om å slå fast disse to hengs- ler i kristendommen: Jesus Kristus er alle tings formål, det sentrum som alt søker inn i mot.

Den som kjenner ham, kjenner alle tings mål.»

(Blaise Pascal)

*

«Der er faa ord hvormed Menneskene, uden at vide det, siger saa meget som ved det Ord: orientere. Det er et verdenshistorisk memento — hele Historien gaar fra Østen (o r i e n s), Menneskeslægtens Udgangspunkt.»

(Søren Kierkegaard)

MESSE BOKEN

MISSALE ROMANUM
latin og norsk

for alle dager i kirkeåret, med innføringer og forklaringer
og tillegg av bønner, litanier og kyriale

UTGITT AV OSLO KATOLSKES BISPEDØMME

●

Kalveskinn — sort, m. gullsnitt ..... kr. 65
Gjeteskind — sort, blått, brunt m. gullsnitt .... kr. 60
Plast — sort, blått, burgunder m. farvesnitt .... kr. 40

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersveien, 5, Oslo

Telf. 42 31 70

UTLANDET

CUBA

Nye slag mot kirken.

Som allerede nevnt i forrige nr. av «St. Olav» har Fidel Castro benyttet seg av de opptøyene hans egen militis provoserte under en gudstjeneste i Habana på festen for Cubas vernehelgen, den 8. september. Hjelpebiskop Boza Masvidal, rektor for det nå nasjonaliserte katolske universitet, ble arrestert og noen dager etter utvist. Sammen med han ble 135 andre prester skibet avgårde til Spania, blant dem en rekke innfødte kubanske geistlige, som nå blir fratatt sitt statsborgerskap. Som forklaring på utvisningen hevder Castro at alle disse geistlige var i kontakt med kontrarevolusjonære og amerikanske agenter. En arrestasjonsbølge har også rammet en hel rekke av Habanas aktive katolske legfolk.

Det er nå knapt en prest igjen ved hver kirke i Habana, og en regelmessig sjelesorg er umuliggjort. — Blant de sist utviste prestene var også ni kanadiere. Den kanadiske regjering har nedlagt en skarp protest hos de kubanske myndigheter. Man har ikke fått noen

tilfredsstillende forklaring på grunnen til utvisningen, heter det i den kanadiske protesten, og vedkommende prester hadde heller ikke fått noe advarsel på forhånd, og således heller ikke mulighet for å sette seg i forbindelse med sin ambassade før avreisen.

I en audiens i Castel Gandolfo talte pave Johannes den 21. september om Cuba og de forfølgelser kirken der nå måtte gjennomgå. Han erklærte bl. a. at halvparten av geistligheten nå var forvist fra øya. (KNA)

FINNLAND

Katolsk prest viet.

3. september forgikk den første katolske prestevielse som er foretatt i Finland siden reformasjonen. Ordinasjonen var pater Martti Voutilainen, dominikaner. Ordinasjonen foregikk i den nye vakre Mariakirken på Stockholmsgatan i Helsinki, og ble forrettet av biskop G. Cobben. Samtidig kunne den eneste nålevende finske prest, Mgr. G. A. Carling, feire sitt 50-års jubileum som prest. Han ble imidlertid i sin tid ordinert i St. Petersburg. Til stede ved ordinasjonen denne gang var represen-

tanter for de forskjellige dominikanske ordenshus i Skandinavia såvel som deres franske foresatte, ordensprovin-

OSLO

*Spis pølse
fra Jens Evensen*

Hans Ekjord

FARVEHANDEL

St. Olavs gt. 3
Tlf. 42 16 13

MOLDE

MOLDE GLASSMAGASIN

Inneh. Thv. Thomassen

O. SÆTTEM

Molde

Bokhandel — Papirhandel

Etablert 1893

S. PETERSSON

Konfeksjon & Manufaktur

Centralbord 3

BJARNE NILSEN

Kjøtt- og Pølseforretning

Tlf. 406 - 150 b

JAKOB JAKOBSEN

Kjøkkenutstyr - Jernvarer

Tlf. 22

O. KLEVE & CO.

Bok- og Papirhandel

Molde Blomster

Telegramadr.: Blomstervatne

Molde

Tlf. 233 — 1510 — 677

K. GUNDERSEN

FISKEMAT — KJØTTVARER

SALATER

Telefon 242

O. E. STRANDE

Glassmagasin

Tlf. 5

O. A. SANNE Eff.

GROVEN & MOEN

Aut. Rørleggerforretning

Etabl. 1880

K. J. FLAATHE

Glassmester

Telf. 464

J. ORTEN & CO.

Aut. Installatør — Radio

Tlf. 475

Høvederak
MØBEL USA

ENDRE RØSOK

Alt i skotøy

Tlf. 317

STORGATENS KOLONIAL A/S

Molde

Tlf. 505

O. WIIG

Farvehandel Tapeter

Molde — Telefon 127

sialen pater Kopf fra Paris. En så usedvanlig ting ved en slik anledning som et lykkønskningstelegram fra paven var med til å kaste glans over dagen. Den sjeldne begivenheten ble viet stor oppmerksomhet i pressen, hvis lange referater var preget av megen sympati. Dominikanerne har nå virket i 11 år i Helsinki.

KINA

«Patriotisk kirke» uten fremtid.

Meldingene fra den katolske kirke i Kina er ytterst sparsomme, idet den lever en ren ghetto-tilværelse. Den eneste del av den som til en viss grad tolereres av regjeringen, er den statskontrollerte «patriotiske» kirke, som en liten minoritet av legfolk og geistlige har sluttet opp om. Den fører imidlertid en hendøende tilværelse, selv etter at i 1957 35 prester lot seg vie til biskoper for denne nye kirken, i opposisjon mot de lovlige biskoper, som for største delen satt i fengsel. Det heter at i større bispedømmer, med over 100 prester, finner man knapt et dusin prester som har sluttet seg til nyordningen, og selv disse og de få legfolk som følger dem, lider under det skisma de på denne måten har akseptert å skape.

Ifølge en senere melding har den patriotiske kirke tatt ytterligere et skritt i retning av sin egen utslettelse og den fullstendige underkastelse under staten ved å gå med på å slutte å praktisere barnedåpen. Ingen får herefter bli døpt hos dem uten å være fylt 18 år. (KNA)

SOVJET SAMVELDET

Opprørende å døpe barn.

Regjeringsorganet i Moskva, *Isvestija*, rykket nylig ut med en skarp kommentar i anledning en nyhet fra den katolske sovjetrepublikken Litauen. En overlege på et hospital hadde tillatt at et nyfødt barn, som holdt på å dø, ble døpt av en katolsk geistlig. Bladet finner at nettopp fordi barnet risikerte å dø, var den utviste toleranse helt feilplasert: Når barnet senere ble helbredet, kunne man derved risikere at helbredelsen ble tilskrevet sakramentets virkninger istedenfor medisinen. (KNA)

Ateistenes håndbok.

Sovjet-Unionen intensifiserer stadig sin propaganda for ateisme. I en ny håndbok for funksjonærer som er utkommet, og ifjor fordelt i et antall av 175 000, «Ateistens følgesvenn», gis det imidlertid samtidig interessante tall fra kirkens virksomhet. Ifølge denne håndboken er tallet nå på kirker, kapeller etc. sunket fra 77 000 i 1914 til nå ca. 20 000. Tallet på prester fra 118 000 til ca. 30 000. Av 1025 ortodokse klostre eksisterer ifølge håndboken fremdeles over 50. (KNA)

SØR-AFRIKA

Protest mot raseskillet.

Et katolsk parlamentsmedlem er nylig trådt tilbake fra sin virksomhet i komitéen for de innfødtes forvaltning i Durban. Representanten erklærte at komitéens arbeid hadde til hensikt å gjennomføre statsminister Verwolds apartheidspolitikk, uten å være i stand til å øve den ringeste mildnende innflytelse på

denne — noe som ville vært mulig ennå for to år siden. Representanten erklærte derfor at han så seg tvunget av sin samvittighet til å tre tilbake fra en slik virksomhet. (KNA)

ST. OLAV BOKHANDEL

Tlf. 42 31 70

Ondsdager åpent til kl. 18

Øvrige dager til kl. 16

Lørdager til kl. 14

BERGEN

i Nygårdsgr.
ved Eldorado

GIERTSEN

i Småstrandgaten

BOKHANDEL BERGEN

DRIKK
Mouwinckels
KAFFE *Geisha*
TE

SPEIL OG FOTORAMMER

i godt utvalg

T. Kjelstrup Olsen

midt i Marken

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

FLYGEL - PIANO - ORGELFABRIKK

Jacob Knudsen

BERGEN

M. G. RIISØEN - Bergen

Kolonial - Mel - Kraftfor - Engros

HARALD MADSEN

Strandgaten 73, Bergen

Kolonial engros

Tlf. 10 415 - 12 359 - 18 528

Sverre Madsen privat tlf. 72 428

L. ANDERSEN - Bergen

Velassortert engrosforretning i frukt, grønnsaker og poteter.

Import av tørket og hermetisk frukt samt erter i beste kvalitet.

Bergens eldste engrosfirma i bransjen.

STEMPLER
av enhver art

SKILT
for ethvert behov

Hvitere og skånsommere vask med

«**REFORM**»

BERGENS SÅPEFABRIKK A/S

**Bergens-
firmaer**

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

BERGEN

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482

Alt i

kontormøbler

og stålårsutstyr

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S

Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

T. Beyer

BOOK- OG PAPIRHANDLEL AKSJESELSKAP

Strandgt. 4 - Telefon 15020 - Bergen

Johan H.
BENZON
A/S

En gros - Telefon 10106

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrforretning

TORNØEGÅRDEN - BERGEN

A/S BJØRN

Tøsse **MØLLE**

A. K. EGGE A/S

Frukt og grønnsaker

En gros

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk

Solheimsgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

NYGÅRDSGATENS FISKEMAT

Inneh. J. Ludvigsen

Tlf. 12 941

JACOB L. BERSTAD

Kontorutstyr

Bergen - Oslo

KNUDSEN
i Marken

Møbler — Gardiner — Tepper

Sølv for
alle
anledninger

Theodor Olsens Eftf.
JUVELER SMÅSTRANDGT 4
BERGEN

Alt i papir og kontorartikler

TORNØE

Hos oss finner De alt i
Undertøy - Sengeutstyr

FABRIKUTSALGET A/S

URMAKER ANTON M. OLSEN

Olav Kyrresgate 1 - Tlf. 13035

Våre bekjente Myhre Heiser leveres over hele landet.

JONAS MYHRE
BERGEN

JONAS MYHRE A/S
OSLO

A/S MYHRES MASKININDUSTRI
BERGEN - OSLO

Eches Farvhandel

NYGÅRDSGT. 4

**All slags
skadeforsikring**

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjøll»

SVERRE W. MONSEN

Manufakturvarer - Sengeutstyr

Martin Olsen's Eftf.

S. AAKRE

BAKERI & CONDITORI

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

All slags
forsikring

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tif. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkeninnredning og utstyr

THIIS & CO A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo

Sentralbord 41 77 30

*En kjærkommen
gave:*

VIEVANNSKAR
i porselen kr. 5.00

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Walligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

A/S Norsk Medicinsk Varehus

Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell - Elektromedisin - Røntgen

Pilestredet 7
Tif. 33 43 70
OSLO

Service-avdeling
Apotekerveita 4 - Tif. 24 921
TRONDHEIM

ERLING MOE

God fisk

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

WISBECH
ANTISELSKAP

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90